

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

**Problematika mimořádných událostí a její začlenění do vzdělávacího
systému v České republice**

Jana Klesalová

**Bakalářská práce
2015**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Klesalová**
Osobní číslo: **E12796**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Problematika mimořádných událostí a její začlenění do vzdělávacího systému v České republice**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V bakalářské práci bude nejdříve obecně pojednáno o mimořádných událostech a jejich členění, následně budou podrobněji rozebrány mimořádné události, které hrozí na území České republiky. Analytická část se zaměří na systém vzdělávání o mimořádných událostech v České republice. Cílem bakalářské práce bude popsání a posouzení systému vzdělávání o mimořádných událostech v podmínkách České republiky a zhodnocení připravenosti žáků základních škol na mimořádné události.

Osnova:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Problematika mimořádných událostí a jejich členění.
- Mimořádné události v České republice.
- Vzdělávání o mimořádných událostech.
- Analýza systému vzdělávání o mimořádných událostech v České republice.
- Formulace závěrů a návrh doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

ADAMEC, Vilém a kol. Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. 131 s. ISBN 978-80-7385-118-7.

ČAMROVÁ, Lenka a kol. Povodně v území: institucionální a ekonomické souvislosti. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 172 s. ISBN 80-7379-000-9.

HORÁK, Rudolf a kol. Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: [prevence řešení mimořádných krizových situací]. Praha: Linde, 2011. 456 s. ISBN 978-80-7201-827-7.

MARTÍNEK, Bohumír a kol. Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. 119 s. ISBN 80-86640-08-6.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Matěja

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

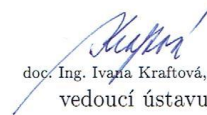
Datum zadání bakalářské práce: 1. října 2014

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2015

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. dubna 2015

Jana Klesalová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych velice ráda poděkovala především svému vedoucímu práce Ing. Zdeňku Matějovi za jeho odbornou pomoc, cenné rady, připomínky a poskytnuté materiály, které mi velice pomohly při zpracovávání mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala rodině za jejich podporu.

ANOTACE

V bakalářské práci je nejdříve obecně pojednáno mimořádných událostech a jejich členění, následně jsou podrobněji rozebrány mimořádné události, které hrozí na území České republiky. Analytická část se zaměřuje na systém vzdělávání o mimořádných událostech v České republice. Cílem bakalářské práce je popsání a posouzení systému vzdělávání o mimořádných událostech v podmínkách České republiky a zhodnocení připravenosti žáků základních škol na mimořádné události.

KLÍČOVÁ SLOVA

Mimořádné události, krize, živelní pohromy, vzdělávací systém

TITLE

Extraordinary events issue and its integration to the Czech education system

ANNOTATION

This bachelor thesis firstly deals with extraordinary events and their classification. Secondly it discusses extraordinary events which threaten the Czech Republic. The analytical part focuses on the education system of the extraordinary events in the Czech Republic. The aim of the thesis is to describe and assess the educational system of extraordinary events in conditions of the Czech Republic and to judge how much primary school pupils are ready for extraordinary events.

KEYWORDS

Extraordinary events, crises, natural disasters, educational system

OBSAH

ÚVOD	10
1 BEZPEČNOST.....	12
1.1 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	14
1.2 DĚLENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A JEJICH PODOBY	15
1.2.1 <i>Zásady chování při mimořádné události</i>	16
1.3 KRIZOVÁ SITUACE A SYSTÉM KRIZOVÝCH STAVŮ	16
1.3.1 <i>Vyhlášené krizové stavy v ČR za období let 2001-2014</i>	17
1.4 VYMEZENÍ SOUVISEJÍCÍCH POJMŮ	18
2 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI V ČESKÉ REPUBLICE.....	20
2.1 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI PŘÍRODNÍHO CHARAKTERU	20
2.2 ANTROPOGENNÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	23
3 SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ O MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH V ČESKÉ REPUBLICE.....	26
3.1 ZAČLENĚNÍ PROBLEMATIKY MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ DO VZDĚLÁVÁNÍ	26
3.2 VZDĚLÁVÁNÍ O MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH NA ŠKOLÁCH	26
3.3 VÝUKA PROBLEMATIKY MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ	29
3.4 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ PODLE KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA.....	30
3.5 PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST A HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY	30
4 PŘIPRAVENOST ŽÁKŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	31
4.1 VÝUKA PROBLEMATIKY NA VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH.....	31
4.2 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	32
ZÁVĚR.....	39
ZDROJE.....	41
SEZNAM PŘÍLOH	44

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Dělení mimořádných událostí podle živelů	15
Tabulka 2: Struktura správných a špatných odpovědí.....	32

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Schéma vzniku ztráty.....	13
Obrázek 2: Přehled odpovědí u otázky číslo 1	33
Obrázek 3: Přehled odpovědí u otázky číslo 4	34
Obrázek 4: Přehled odpovědí u otázky číslo 5	35
Obrázek 5: Porovnání správných odpovědí.....	37

ÚVOD

V dnešním světě, který je plný mimořádných událostí, jako jsou živelní pohromy, havárie či teroristické útoky, je nezbytně nutné, se touto problematikou zabývat a právě proto jsem si zvolila téma mé bakalářské práce: *Problematika mimořádných událostí a její začlenění do vzdělávacího systému v České republice*.

Koho potká v životě mimořádná událost, bohužel nejde výrazným způsobem ovlivnit. Z tohoto důvodu, by se tímto tématem měly zabývat již děti na základních školách a získat tak základní znalosti týkající se mimořádných událostí. Tímto se dostávám k analytické části práce, která hodnotí připravenost žáků základních škol na mimořádné události. Cílem této bakalářské práce je popsání a posouzení systému vzdělávání o mimořádných událostech v podmínkách České republiky a zhodnocení připravenosti žáků základních škol na mimořádné události.

První kapitola se nejprve zaměřuje na bezpečnost a hrozby, které ji mohou narušit. Poté je pojednáno o ochraně obyvatelstva. Další částí první kapitoly jsou již samotné mimořádné události, které jsou zde pojaty v obecné rovině. Je uvedena jejich definice, dále také podoby a dělení mimořádných událostí. Popsána je v práci také mimořádná událost, kterou nelze zvládnout běžným působením složek integrovaného záchranného systému a tou je krizová situace, při které mohou být vyhlášeny čtyři níže zmíněné krizové stavy. Pro zajímavost jsou uvedeny vyhlášené krizové stavy na území České republiky za období 2001 – 2014. Poslední část první kapitoly vymezuje související pojmy k dané problematice, jako například evakuace či varování.

Druhá kapitola již obsahuje konkrétní případy mimořádných událostí, s kterými je možné se potkat na území České republiky. Nejprve jsou popsány mimořádné události přírodního charakteru a v druhé části antropogenního charakteru.

Třetí kapitola seznamuje se systémem vzdělávání o mimořádných událostech v České republice, konkrétně je například uvedeno, kdy došlo k začlenění problematiky mimořádných událostí do vzdělávacího systému. Dalším tématem, kterým se tato kapitola zabývá, je výuka mimořádných událostí na základních, středních a vysokých školách. Jako první, je popsána výuka na základních školách, pro které je zde uvedeno doporučené rozvržení výuky o mimořádných událostech do jednotlivých ročníků základní školy. Pro střední a vysoké školy jsou uvedeny konkrétní bezpečnostní obory, které lze v České republice studovat. Poté jsou uvedeny metody, které jsou využívány k výuce dané problematiky. Jednou z částí třetí

kapitoly je výchova a vzdělávání podle Koncepce ochrany obyvatelstva. Jako poslední je uvedena spolupráce škol s Hasičským záchranným sborem České republiky.

Ve čtvrté kapitole je analyzována znalost týkající se problematiky mimořádných událostí, a to u žáků základních škol. Pro účely této části práce byly vytvořeny dotazníky, které byly podány k vyplnění na dvou vybraných základních školách, které jsou uvedeny hned na začátku této kapitoly i s počtem respondentů v každé škole. Zároveň je uvedeno, jakým způsobem a v jakých předmětech jsou žáci na obou školách s problematikou mimořádných událostí seznámeni. Následuje samotné vyhodnocení jednotlivých otázek dotazníkového šetření. A dochází i k porovnání správných odpovědí mezi školami. Na konci celé této kapitoly je shrnutí, v rámci kterého je zodpovězena výzkumná otázka, jejímž úkolem je zjistit, na kterou oblast jsou žáci zkoumaných základních škol připraveni nejlépe.

1 BEZPEČNOST

Bezpečnost má několik definic. Jednou z nich je vymezení pojmu bezpečnosti následujícím způsobem: *"jako stav, kdy jsou nejnižší možnou mírou eliminovány hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. i mezinárodní organizaci) s jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potencionálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat"* [2].

Státní politika prostřednictvím různých opatření a nástrojů se snaží udržovat pilíře bezpečnostní politiky. K pilířům bezpečnostní politiky patří ochrana demokratických hodnot, zabezpečení lidských a občanských práv a základních funkcí státu, mezi které patří mimo jiné zajištění [25] :

- Ochrany obyvatelstva,
- obrany České republiky,
- základních životních podmínek a potřeb obyvatelstva,
- ochrany majetku, kulturních hodnot a životního prostředí,
- výkonu státní správy a územní samosprávy v případě řešení krizových stavů,
- funkčnosti záchranných složek a orgánů krizového řízení.

Bezpečnost není nikdy absolutní, avšak usiluje se o to, aby stav odpovídal co nejvíce žádoucímu stavu. Bezpečnost je narušována hrozbami, dále se pojí často s pojmem riziko.

Hrozba se nachází na počátku jevu, který není žádoucí a ohrožuje chráněné aktivum, kterému způsobí škodu. Příkladem chráněného aktiva hmotného je majetek. Nehmotným chráněným aktivem je mimo jiné duševní vlastnictví či informace.[5]

Hrozba může být přírodního charakteru, taková hrozba je vždy způsobena neúmyslně. Je-li hrozba antropogenního charakteru, je zde dvojitý dělení a to na hrozby úmyslné, to znamená, že člověk chce škodit vědomě a opakem jsou hrozby neúmyslné, do této skupiny je řazena například nedbalost. [5]

Hrozby, které mohou ohrozit území ČR, dle Bezpečnostní strategie ČR [4]:

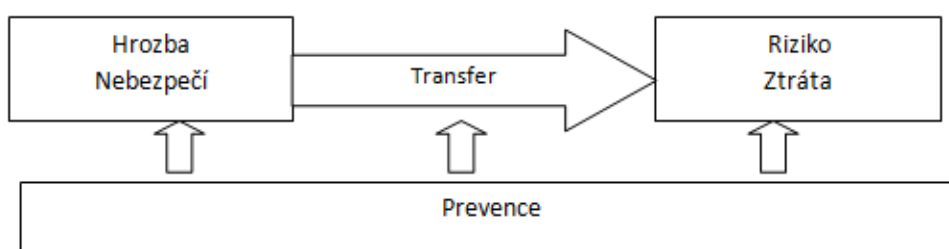
- Oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodně-

právních závazků v oblasti bezpečnosti,

- nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí,
- terorismus,
- šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů,
- kybernetické útoky,
- negativní aspekty mezinárodní migrace,
- extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí,
- organizovaný zločin, zejména závažná hospodářská a finanční kriminalita, korupce,
- obchodování s lidmi a drogová kriminalita,
- ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury,
- přerušení dodávek strategických surovin nebo energie,
- pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události.

Riziko udává velikost budoucího ohrožení chráněného aktiva, které vede ke škodám [1]. Na následujícím schématu je uveden proces, který znázorňuje, jak dochází ke vzniku ztráty. Tedy v jakém pořadí jdou za sebou jednotlivé jevy jako hrozba, transfer a konečná ztráta. Po celou dobu, na všechny tyto jednotlivé složky působí prevence.

Obrázek 1 Schéma vzniku ztráty

Zdroj: [1]

Dojde-li k narušení bezpečnosti, je podstatná ochrana obyvatelstva. Zákon č. 239/2000 Sb. udává, že sem patří opatření, která vedou k ochraně života, zdraví a majetku. Dále sem patří také civilní ochrana, konkrétně se jedná o varování, evakuaci a nouzové přežití obyvatelstva. [5]

Důležitým dokumentem pro ochranu obyvatelstva je Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Koncepce určí další kroky týkající se oblasti výchovy a vzdělávání, sil, věcných zdrojů, úkolů ochrany obyvatelstva poté krizového řízení a vědy a výzkumu. [13]

Za ochranu obyvatelstva v případě mimořádné události nesou odpovědnost a plní příslušné úkoly: ministerstva a jiné ústřední správní úřady, orgány kraje prostřednictvím hasičského záchranného sboru, hejtman, starosta obce, obecní úřad, právnické osoby a podnikající fyzické osoby. [16]

V rámci ochrany obyvatelstva se setkáváme s nežádoucími událostmi, které dělíme na [5]:

- Mimořádné události, které mají jen negativní dopady,
- nežádoucí výsledky aktivit, tyto výsledky mohou být jak kladné tak záporné a jelikož jsou vždy vykonávány lidmi, jsou antropogenní.

1.1 Mimořádná událost

Mimořádnou událost můžeme definovat podle zákona č. 239/2000 Sb. jako: *škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací složkami integrovaného záchranného systému*[5].

Mimořádné události jsou klasifikovány, členěny a tříděny a právě tyto činnosti jsou důležité pro kvalitní prevenci. Prvotní činností je monitorování okolí člověka, který na základě pozorování určuje možné příčiny úkazů, které mohou vyvolat nebezpečné situace. A na základě monitorování jsou právě jednotlivé mimořádné události klasifikovány. V dnešní době jsou skoro se všemi mimořádnými událostmi zkušenosti, výjimku tvoří například hrozby pocházející z kosmu, dále to mohou být kolapsy informačních technologií či epidemie. Zkušenostmi jsou míněny například tyto oblasti [25]:

- Sbírání a následné vyhodnocování statistických údajů o opakovatelnosti jednotlivých mimořádných událostí,
- analýza a popis skutečných průběhů mimořádných událostí z oblasti: procesní, časové, organizační, demografických dopadů a lidských ztrát, ekonomických ztrát, ekologických dopadů, legislativních nástrojů či zabezpečení a využití zdrojů k řešení mimořádné události,
- modelování potencionálních mimořádných událostí.

1.2 Dělení mimořádných událostí a jejich podoby

Mimořádné události můžeme dělit několika způsoby. Mezi jednu z nejčastějších možností patří dělení mimořádných událostí, podle příčiny vzniku.

Dělení mimořádných událostí podle příčiny [5]:

- Přírodní mimořádné události, které jsou způsobeny přírodní silou,
- antropogenní mimořádné události, jejichž hlavní příčinou je člověk,
- smíšené mimořádné události, které jsou kombinací obou předchozích.

Dělení mimořádných událostí podle živlu, který je způsobil:

V následující tabulce jsou znázorněny jednotlivé živly a k nim přiřazena příslušná mimořádná událost, která může být jednotlivými živly zapříčiněna.

Tabulka 1: Dělení mimořádných událostí podle živlů

	Přírodní	Průmyslové	Sociální
Země	zemětřesení, sesuvy	zamoření půdy, radioaktivita, pozemní exploze	dopravní nehody, devastace půdy a lesů
Voda	povodně, tsunami, silné deště	protržení hrází, znečištění toků	hromadná utonutí při katastrofách lodí
Oheň	blesk, samovznícení, sopky, láva	hořlavé látky, chemické reakce, elektrický proud	nedbalost, kouření, vypalování trávy
Vzduch	tornáda, meteority, větrné poryvy, tepelné změny	kyselé deště, ničení ozónu, smog, toxicita	letecké katastrofy, kosmické nehody

Zdroj: [10]

Podoby mimořádných událostí dle toho, čím byly způsobeny či jak velký rozsah měly [1]:

- Živelní pohroma - mimořádná událost, která je způsobena přírodním činitelem a má ničivé účinky,

- havárie - mimořádná událost, jejíž příčina je spojena s užíváním technického zařízení, manipulací s nebezpečnými látkami, či nebezpečným odpadem,
 - katastrofa - mimořádná událost, která vznikla nečekaně a má obrovský rozsah.
- K odstranění následků této události v zasažené oblasti není dostatek potřebných prostředků a událost není možné odvrátit klasickou aktivitou úřadů a složkami integrovaného záchranného systému.

1.2.1 Zásady chování při mimořádné události

Nastane-li mimořádná událost, je nutné chovat se podle obecně platných zásad. Mezi tyto zásady patří mimo jiné [28]:

- Zachovat klid a nepodléhat panice,
- přednostně chránit zdraví a až poté hmotné věci,
- dbát pokynů složek integrovaného záchranného systému, státní správy a samosprávy,
- sledovat dění Českého rozhlasu, České televize,
- zbytečně netelefonovat, není-li to nezbytně nutné,
- sbalit si evakuační zavazadlo, pro případ, že bude nutná evakuace.

1.3 Krizová situace a systém krizových stavů

Krizová situace je mimořádná událost, při níž je vyhlášen krizový stav, mimořádnou událost tedy nelze zvládnout komplexním působením složek Integrovaného záchranného systému ani běžnou činností správních úřadů, tuto situaci lze řešit jen vyhlášením jednoho z krizových stavů. [5]

Nastane-li krizová situace, je důležité, aby správně fungovaly výkonné složky státu. Jejich činnost je zásadní pro zvládnutí a překonání krizové situace a dále pro zmírnění následků krizové situace. [12]

Krizové stavy

V České republice mohou být vyhlášeny 4 krizové stavy, stav nebezpečí, stav nouzový, stav ohrožení státu a válečný stav.

Stav nebezpečí - vyhláší hejtman kraje (v Praze primátor) pro území kraje nebo jeho část na dobu nejvýše 30 dnů při závažné a rozsáhlé mimořádné události, kterou nelze řešit

běžně dostupnými silami a prostředky a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek IZS). [9]

Nouzový stav - vyhláší vláda ČR nejdéle na dobu 30 dnů při mimořádné události, která ve značném rozsahu ohrožuje životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní bezpečnost a pořádek v ČR. [9]

Stav ohrožení státu - může vyhlásit Parlament ČR při ohrožení svrchovanosti státu, územní celistvosti nebo demokratických základů státu. [9]

Válečný stav - může vyhlásit Parlament ČR při napadení agresorem nebo v případě společné obrany proti napadení v rámci plnění mezinárodních smluvních závazků. [9]

Krizové řízení

Krizové řízení obecně může být součástí managementu. Každá organizace by měla mít připravenou strategii, postupy a opatření na krizovou situaci, která by mohla v organizaci nastat. Součástí krizového řízení jsou dvě základní fáze. První fází je fáze přípravná. V té instituce jako ministerstva či správní úřady vytváří krizové plány. Na základě krizových plánů jsou tvořena krizová opatření a také zajišťují připravenost k uskutečnění plánů, vznikne-li krizová situace. Realizační fáze se odvíjí od připravenosti institucí. Připravenost je zajišťována prostřednictvím školení a výcviku osob, které nesou zodpovědnost za krizové řízení a jejich úkolem je řídit krizová opatření tak, aby při jejich použití krizových opatření bylo dosaženo efektivního řešení dané krizové situace. [29]

1.3.1 Vyhlášené krizové stavy v ČR za období let 2001-2014

Stav nebezpečí

Byl vyhlášen 28x z důvodu rozsáhlých povodní, 1x k odvrácení ohrožení při sesuvu skalního masivu na obydlené území, 1x kvůli předejití narušení hráze vodního díla, 1x z důvodu ohrožení velkým množstvím nebezpečných látek a přípravků uložených v skladu, který byl nelegální, 1x kvůli povodni a zároveň sesuvu skalního masivu na silnici, která slouží pro dálkovou a mezistátní dopravu, dále 2x z důvodu nutnosti řešit sesuvy nasáknuté horniny z důvodu dlouhodobého deště. [21]

Jednalo se o následující kraje: 6x v Jihočeském kraji, 6x v Jihomoravském kraji, 1x v Královéhradeckém kraji, 1x v Libereckém kraji, 2x v Moravskoslezském kraji, 4x v Olomouckém kraji, 1x v Pardubickém kraji, 1x v Plzeňském kraji, 1x ve Středočeském

kraji, 4x v Ústeckém kraji, 2x v Kraji Vysočina, 3x ve Zlínském kraji, 2x na území Hlavního města Prahy. [21]

Z pohledu vyhlášení stavu nebezpečí, jsou nejméně bezpečnými kraji Jihočeský a Jihomoravský kraj, v obou případech došlo 6x k jeho vyhlášení. Naopak v Karlovarském kraji je situace nejlepší, v tomto kraji nebyl totiž v daném období stav nebezpečí vyhlášen ani jednou.

Nouzový stav

V období leden 2001 až říjen 2014 došlo k vyhlášení nouzového stavu 5x a to na základě krizové situace, při které došlo k ohrožení životů, zdraví a majetku a to z důvodu povodní.

Kraje, na jejichž území došlo k vyhlášení nouzového stavu: Moravskoslezský, Olomoucký, Ústecký, Jihočeský, Zlínský, Ústecký, Liberecký a Hlavní město Praha. [21]

1.4 Vymezení souvisejících pojmů

Evakuace, jedná se o opatření, které mají za úkol zajistit transport osob z ohrožené oblasti na bezpečné místo, zde je evakuovaným osobám zajištěno ubytování a stravování. [13]

Při evakuaci se nejdříve evakuují děti do 15 let, dále jsou to osoby ve zdravotnických či sociálních zařízeních, osoby se zdravotním postižením včetně osoby, která o ně pečuje. [13]

Před evakuací, tedy opuštění domu či bytu je nutné uhasit otevřený oheň, vypnout uzávěr plynu a vody a sbalit si evakuační zavazadlo, které má být označeno jménem vlastníka a jeho adresou. Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat: osobní doklady, peníze, smlouvy či ostatní cenné dokumenty, dále plastovou láhev s pitnou vodou, potraviny s dlouhodobou trvanlivostí, potřeby pro denní hygienu, léky které daná osoba užívá, baterku, teplé oblečení. [24]

Varování, je uskutečňováno prostřednictvím jednotného systému varování a informování, který se skládá ze sítě poplachových sirén. Tyto sirény varují obyvatelstvo. Dále může být obyvatelstvo varováno prostřednictvím televize či rozhlas. Do těchto sdělovacích prostředků má právo vstoupit Hasičský záchranný sbor České republiky. [13]

Nastane-li mimořádná událost, je použit pro varování obyvatelstva varovný signál „Všeobecná výstraha“, který má kolísavý tón a trvá 140 vteřin. Po odeznění tohoto signálu jsou obyvatelstvu oznámeny informace o mimořádné události, jaké nebezpečí hrozí a opatření, která mají chránit obyvatelstvo. [13]

V rámci varování je důležité sledovat média, tedy rozhlas a televizi. Dalšími prostředky pro varování může být integrovaný záchranný systém. [13]

Posledním signálem je akustická zkouška sirén, která je příslušná celému území České republiky, kontroluje se při ní provozuschopnost těchto zařízení. Tento signál zazní každou první středu v měsíci a to nepřerušovaným tónem, 140 sekund. [13]

Nouzové přežití, jedná se o činnosti a postupy, které mají za úkol snižovat negativní důsledky mimořádných událostí na zdraví a životech postiženého obyvatelstva. Opatření nouzového přežití předchází evakuace obyvatelstva ze zasaženého území mimořádnou událostí, tato opatření je možné ale uskutečnit i v ohnisku mimořádné události. Opatření jsou uvedena v Plánu nouzového přežití, který spadá do havarijního plánu kraje. Plán nouzového přežití obsahuje nouzové ubytování, nouzové zásobování potravinami a vodou, nouzové základní služby obyvatelstvu, nouzové dodávky energií, organizování humanitární pomoci a rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva. [13]

Prevence může být aktivní, tato prevence zmenšuje vliv na objekt, před aktivací hrozby. Konkrétně se jedná o protipovodňové hráze, jejich výstavba. Pasivní prevence je často označována jako připravenost, která snižuje konečné ztráty po aktivaci hrozby. Příkladem je likvidace, informovanost o hrozbě. [5]

S mimořádnými událostmi bezprostředně souvisí nadále **likvidační a záchranné práce**, které jsou označovány jako aktivity, které napomáhají k odvrácení, snížení působení rizik, jejichž příčinou je mimořádná událost a to zejména, je-li ohrožen život, zdraví, majetek, či životní prostředí [27]. Likvidační práce nastávají po mimořádné události a jejich úkolem je likvidace následků po události [11].

2 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

Tato kapitola pojednává o mimořádných událostech, a to jak mimořádných událostech přírodního charakteru tak o událostech antropogenních. Zaměřuje se na události, které přísluší České republice.

2.1 Mimořádné události přírodního charakteru

V této části jsou přiblíženy mimořádné události, způsobené přírodním živlem, na území České republiky. V České republice jsou největší hrozbou právě povodně, které jsou, dá se říci, nejčastější a způsobují největší škody po celém území a z tohoto důvodu je jim věnována největší pozornost v rámci této práce.

Povodně

Zákon č. 254/2001 Sb. udává, že: *povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody [28].*

Povodně dělíme dle jejich příčiny na [5]:

- Přírozené - jejich hlavní příčinou je déšť či přírozené zvýšení hladiny například při tání sněhu nebo sesuvu půdy do vodního toku,
- zvláštní - vznikají v důsledku závady na vodním díle jako třeba narušení hráze, či nouzovým vypuštěním vody z nádrže.

Dále mohou být povodně členěny dle očekávání a rychlosti nárůstu hladiny.

V tomto případě povodně dělíme [5]:

- Očekávané nebo s rychlým nárůstem hladiny - do tohoto bodu jsou členěny povodně, kdy dochází k pomalému zvyšování hladiny dlouhotrvajícím deštěm,
- neočekávané nebo s rychlým nárůstem hladiny - v tomto případě není žádná doba na přípravu, například konkrétně při protržení hráze.

Důležitým prvkem je prevence, kterou lze dělit na aktivní a pasivní. Aktivní prevence, kterou je v tomto případě výstavba protipovodňových hrází, stěn a jiných bariér v hrožených oblastech, zalesňování svahu, úpravy na vodním toku jako například jeho prohlubování [6]. Stavění hrází je jeden z nejstarších prvků ochrany před povodněmi [16]. Pasivní prevence představuje připravenost, která náleží příslušnému stupni povodňové aktivity. Pasivní

prevence je důležitá během povodně, jedná se totiž například o povodňové a hlásné služby, varování obyvatel a záchranné práce. [5]

Povodňové plány obsahují ochranu proti povodním. Časově jsou určovány povodňové orgány následovně [16]:

- Mimo povodeň, v tomto případě jsou povodňovými orgány Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo vnitra, kterému přísluší příprava záchranných prací, dále jsou to orgány obcí a orgány krajů v přenesené působnosti.
- po dobu povodně jsou to povodňové komise obcí, povodňové komise obcí s rozšířenou působností a magistrátů měst, povodňové komise ucelených povodní, Ústřední povodňová komise.

Jsou tři stupně povodňové aktivity [5]:

- I. SPA – stav bdělosti, při tomto stupni se aktivuje hlídková a hlásná služba,
- II. SPA – stav pohotovosti, vyhláší ho příslušný povodňový orgán v případě, že přerůstá nebezpečí v povodně a jde o přípravu na ohrožení, které je očekáváno,
- III. SPA – stav ohrožení, vyhláší povodňový orgán při ohrožení životů, majetku a zdraví, realizují se záchranná opatření.

Konkrétní případ povodní [15]

Povodně probíhaly 2. až 10. června 2010, jejich příčinou byl vydatný déšť. Na počátku byla zasažena Morava a Slezsko. Postupně došlo k vzestupu řek také v Čechách, konkrétně na Pardubicku, Vysočině, Plzeňském a Jihočeském kraji a také v severní části Čech. Stav ohrožení byl vyhlášen v kraji Moravskoslezské, Olomouckém, Jihomoravském, a v kraji Vysočina. Stav nebezpečí platil pro Zlínský kraj a na některých částech Jihomoravského a Moravskoslezského kraje.

Laviny

Odehrávají se v horských oblastech. Rozhodující faktor je dále také sklon svahu, přičemž rizikovým sklonem je 22-25°. Jejich vznik je typický pro travnaté a hladké svahy. [1]

Dělení příčin vzniku lavin může být následující a to přímé a nepřímé. Mezi nepřímé patří například nestabilita svahu, naproti tomu za přímou příčinu může být označován pád kamene,

sněhové koule či stromu. Dále přímo způsobují lavinu lidé, kteří se pohybují v lavinovém napětí. Lavinu může také zapříčinit výrazný zvuk, konkrétním příkladem je výstřel. [1]

Nejlepší prevencí proti lavinám je, nevyskytovat se v oblastech, kde hrozí lavina, či na místech, které lavina může ohrozit, jedná se o takzvané lavinové pásmo. Touto problematikou se zabývá Horská služba. [1]

Sesuvy půdy

Hlavním místem vzniku je především svah, který má větší sklon než je 22° . K sesuvu půdy často dochází za pomoci člověka, jeho činností (provádění zemních prací bez řádného jištění), která naruší její stabilitu. [8]

Výsadba vegetace, kotvení svahů stěny, odvedení spodních vod, toto vše tvoří prevenci proti sesuvům půdy. [8]

Extrémně silný vítr

Takto označujeme vítr, během kterého vznikají škody. Rychlost větru je dána v km/h nebo m/s. Beaufortova stupnice člení vítr na 12 stupňů a to na základě jeho účinku. Extrémně silným větrem jsou označovány 4 nejvyšší stupně tedy 9-12 [8]. Mezi 4 nejvíce nebezpečné stupně patří silný víchř, plný víchř, víchřice a orkán. V tomto případě již dochází k ohrožení životů, zdraví a majetku [3].

Zemětřesení

Zemětřesení není žádnou velkou hrozbou pro území České republiky. Příčinou zemětřesení je zlomový proces zemského nitra v epicentru. Na zemi je vnímáno díky kmitavému pohybu zemské kůry. Zemětřesení je měřeno například Richterovou stupnicí, která patří k nejrozšířenějším. [12]

V oblastech kde hrozí silné zemětřesení, je důležité zabezpečit, aby budovy byly co nejstabilnější a odolné vůči otřesům. Konkrétní požadavky jsou uváděny v technických normách. Ochrana jednotlivce při zemětřesení spočívá v pravidlech, která je potřeba dodržovat. Jedná se mimo jiné o vyvarování se padajícím předmětům v místnosti, je-li to možné, skrýt se například pod desku stolu. Nachází-li se ohrožený venku, musí dbát na to, aby nebyl v blízkosti elektrického vedení, a má-li možnost, přesunout se na volné prostranství, kde nehrozí, že ho zasáhnou padající předměty. [12]

Konkrétní případ zemětřesení v ČR

V červnu 2014 proběhlo v České republice zatím nejničivější zemětřesení za 100 let a to na území Chebska a Sokolovska. Došlo k rozsáhlým škodám, avšak ani tyto škody, nejsou srovnatelné s nejničivější živelní mimořádnou událostí na území České republiky. Nejčastějšími hlášenými škodami byly popraskané zdi a popadaná omítka. [31]

Epidemie, Epizootie a Epifytie

Epidemií je označován velký výskyt nakažlivých onemocnění. U epizootie se jedná na rozdíl od epidemie o hromadnou nákazu zvířat. Prevence spočívá v přijetí hygienických pravidel. [25]

Epifytie je velká nákaza rostlin. K této nákaze může dojít při nesprávném používání hnojů a jedů, nebo pokud dojde díky klimatickým změnám k přemnožení škůdců. Další příčinou epifytie mohou být povodně, krupobití nebo silný vítr. [25]

Požáry

Požáry jsou řazeny mezi mimořádné události přírodního charakteru v případě, že byly způsobeny působením živelních sil. Konkrétně se jedná o úder blesku, či samovznícení při parních letních dnech. [24]

2.2 Antropogenní mimořádné události

Při antropogenní mimořádné události hraje hlavní roli člověk, který ji způsobí svojí aktivitou nebo například prostřednictvím technologie. Příčina mimořádné události je buď vědomá, to znamená, že její činitel věděl o tom, co dělá a chtěl nějakým způsobem škodit. Může být ale také nevědomá, takto je označována mimořádná událost, která vznikla nedbalostí člověka.

Požáry

Požár jako takový lze definovat jako *nežádoucí, neovladatelné a zpravidla již neovladatelné hoření*. Jeho častou příčinou je zanedbání, nepozornost či neuváženost člověka. [24]

Mezi nejčastější původce požárů patří spalování křovin, nadále je to založení ohně na nevhodných místech, tedy v blízkosti předmětů, které mají vysokou hořlavost. Další příčinou může být nedbalost při hašení ohně či podcenění skutečnosti, že sice oheň již nehoří, ale může

dojít znovu k jeho vznícení. Závada na technologii či elektrickém spotřebiči je též možností pro původ požáru. [24]

Únik nebezpečných látek

Samotný únik nebezpečné látky je často až druhotným jevem. Nejčastěji dochází k úniku ze dvou příčin. První příčinou je výbuch, po němž následuje požár a poté následuje únik nebezpečných látek. Druhou příčinou je automobilová havárie, při které dojde k úniku nebezpečné látky. [5]

Nebezpečná látka může mít plynné a kapalné skupenství. Škodlivým plynem je například čpavek, chlór, sirouhlík, sirovodík chlorovodík, oxid uhelnatý. Nejběžnější látkou kapalného skupenství jsou ropné produkty. Jejich únik sám o sobě přímo neohrožuje život člověka. Ropné produkty jsou hrozbou především pro životní prostředí, mohou ale také zdrojem výbuchu či požáru. [5]

Kriminalita

Jedná se o trestnou činnost, která se vyskytuje v určité oblasti a v určitém časovém horizontu. Řazeny sem mohou být jak trestné činy, tak přestupky. [20]

Automobilová doprava

Některá literatura uvádí, že automobilová doprava má první místo na žebříčku největších katastrof světa. Příčinou je nejčastěji člověk, na kterého při řízení automobilu působí únava, dále jsou také případy, kdy člověk řídí pod vlivem alkoholu, či zkrátka neodhadne situaci na silnici. [1]

Terorismus

Hlavním činitelem u terorismu není ani stát, koalice či armády, jako je tomu u války. U terorismu je hlavním činitelem terorista, který dostává státní instituce do pozice vydíraného. Teroristé se snaží manipulovat s obyvatelstvem a to tím způsobem, že se snaží ovlivnit jeho veřejné mínění, snaží se o to, aby obyvatelstvo reagovalo tak jak je to potřeba v rámci strategie terorismu. [19]

Když dojde k samotnému útoku, jsou teroristé jediným aktivním činitelem. Jejich cílem je především velká pozornost, vyvolání strachu, narušení stability státu, znehodnocení jeho věrohodnosti a postavení. Dalším důvodem také může být požadavek změny zahraniční politiky. [19]

Radiační havárie

K radiační havárii dojde v případě, je-li poškozeno jaderné zařízení, či při nehodě, například v jaderné elektrárně. To je příčinou úniku radioaktivních látek a ionizujícího záření. [10]

V České republice jsou dvě jaderné elektrárny a to Dukovany a Temelín. V jaderných elektrárnách jsou dodržována velmi přísná provozní pravidla z důvodu maximální bezpečnosti. [10]

3 SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ O MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH V ČESKÉ REPUBLICE

Jelikož mimořádná událost může potkat člověka jakéhokoliv věku, je nezbytně nutné, aby už i ti nejmladší byli seznámeni s touto problematikou. Tato kapitola přiblíží, kdy došlo k začlenění mimořádných událostí do vzdělávacích programů v České republice. Dále také jaké jsou dostupné pomůcky a výukové materiály, které se vztahují k mimořádným událostem a k podobné tématice.

Tato kapitola se zaměřuje konkrétně na základní školy, u kterých je uvedeno doporučené rozložení dané problematiky do jednotlivých ročníků na základní škole, dále na střední a vysoké školy, s bezpečnostním zaměřením.

3.1 Začlenění problematiky mimořádných událostí do vzdělávání

V roce 2003 byl schválen Pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů a zároveň byl zrušen Pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí z roku 1999. [14]

Dodatek k učebním dokumentům pro základní školy, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy udává 6 hodin jako závazné vyučovací hodiny, v rámci kterých se bude řešit tato problematika, a to pro každý ročník. [14]

Metodickou příručku týkající se této problematiky vydává Ministerstvo vnitra, konkrétně generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, které je jeho součástí. Na internetových stránkách jsou k dispozici další výukové pomůcky, konkrétně výukové filmy. Tyto výukové filmy měly být v roce 2002 dopraveny na každou základní a střední školu prostřednictvím Hasičského záchranného sboru krajů. [14]

3.2 Vzdělávání o mimořádných událostech na školách

Tato podkapitola se zabývá rozdělením znalostí týkajících se mimořádných událostí a související problematiky do jednotlivých ročníků na základní škole, respektive pouze doporučeným rozložením, které udává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dále seznamuje se vzděláváním o mimořádných událostech na středních a vysokých školách. Nutné je však podotknout, že již děti v mateřských školách se začínají zabývat touto problematikou, samozřejmě probíraná látka je přizpůsobena jejich věku. Jsou seznamováni

s bezpečným chováním ať už na silnici nebo ve třídách, jsou jim představována nebezpečí, s kterými se mohou setkat.

Základní škola

První ročník

Žák prvního ročníku je veden k tomu, aby si uvědomoval nebezpečí, která se pojí s nástrahami běžného života. Tímto se myslí nebezpečí, která plynou z dopravních situací, elektrického proudu, ohně, ale právě i z mimořádné události. Žák také zná nezbytně nutná telefonní čísla. Chápe problematiku prevence požáru v místě jeho bydliště a dokáže určit příčiny požáru. [14]

Druhý ročník

Žák ovládá označování některých nebezpečných látek, dále také některé bezpečnostní a výstražné tabulky, jako třeba nebezpečí požáru či výbuchu. Žák druhého ročníku ovládá znalosti, jak se chovat při požáru. [14]

Třetí ročník

Žák ví, co si představit pod pojmem mimořádná událost, zná mimořádné události, které se na našem území vyskytují nejčastěji. K jeho vědomostem dále přibylo určení rozdílu mezi signály. [14]

Čtvrtý ročník

Zde se žáci dozvídají co je to obecně prevence, zabývají se ve škole problematikou mimořádných událostí v nejrůznějších životních situacích. Probírá se také látka spjata s požáry v přírodě a lesními požáry. [14]

Pátý ročník

Je ročníkem kde se žák naučí označovat základní složky integrovaného záchranného systému a také činnost a funkce těchto složek. Žák se dokáže rozhodnout jak se chovat při požáru, ve smyslu, že umí určit, kdy na požár stačí jeho síly či ne. V případě hašení požáru, ví, které hasicí přístroje jsou určeny k jednotlivým druhům požáru. Žák se v pátém ročníku dále setkává s nácvikem evakuace a dokáže rozpoznat únikové cesty. [14]

Šestý ročník

V šestém ročníku je známo dělení mimořádných událostí včetně jednotlivých příkladů u jednotlivých druhů. Prohlubují se znalosti týkající se evakuace, žák ví, kdo se evakuuje jako

první, na koho se evakuace nevztahuje, co je nutné sbalit do evakuačního zavazadla a naopak co v žádném případě evakuační zavazadlo nemá obsahovat. Znalosti žáka se rozšiřují o problematiku povodní a zátopových oblastí, setkává se s příčiny povodní, dělení povodní, s chováním před povodní, ale i při povodni a po ní. [14]

Sedmý ročník

Žák je seznámen s faktory, které zvyšují riziko požáru, to je například nižší podíl kyslíku v ovzduší, vysoká teplota, apod. Ví jak snížit příčiny požáru, co dělat když nastane požár, jak se manipuluje s otevřeným ohněm, nachází-li se v přírodě. [14]

Osmý ročník

K základním složkám integrovaného záchranného systému dokáže určit již i jeho ostatní složky. Ví, co si představit pod pojmem záchranné a likvidační práce. Dozvídá se o problematice krizového řízení, dále také co je to krizová situace a jaké krizové stavy mohou být vyhlášeny. [14]

V osmém ročníku se žáci také začínají zabývat individuální ochranou a improvizovanou ochranou. S žáky je podrobněji rozebrána problematika týkající se antropogenních událostí, například nejčastější podoby a jejich dopady. [14]

Devátý ročník

Pozornost je věnována mimořádným událostem přírodního charakteru, v této části se zabývají nejčastějšími živelními pohromami, charakterizují je a výuka se dále zaměřuje na chování během těchto událostí. [14]

Střední škola

U studentů střední školy se již předpokládá určitá znalost týkající se této problematiky, jelikož každý student si prošel základní školou. Na středních školách jsou tedy znalosti studentů upevňovány a to například formou exkurzí, studenti nacvičují evakuaci.

Existují však také střední školy s bezpečnostním zaměřením. Konkrétním případem v České republice je Požární technika, ochrana prevence či Bezpečnostní a správní služby tyto obory nabízí Střední odborná škola a střední odborné učiliště, Dubno [22]. Dále je to Technik požární ochrany a Bezpečnost a ochrana obyvatel na Střední odborné škole energetické a stavební v Chomutově [23].

Vysoká škola

Některé vysoké školy v České republice nabízejí bezpečnostní obory. Je to například:

Fakulta biomedicínského inženýrství v Kladně, spadající pod České vysoké učení technické v Praze, která nabízí program Ochrana obyvatelstva jak v bakalářském tak navazujícím studiu. Ten samý studijní program nabízí Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, konkrétně se jedná o Zdravotně sociální fakultu. Bezpečnostní obory je dále možné studovat na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, na Fakultě logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti, fakulta nabízí v bakalářském studiu studijní program Ochrana obyvatelstva a Bezpečnost společnosti. Studijní program Požární ochrana a průmyslová bezpečnost v bakalářském i magisterském studiu spadá pod Vysokou školu báňskou – Technická univerzita v Ostravě, na fakultě ekonomické. Bezpečnostní studia je dále možné studovat na Univerzitě obrany v Brně či Policejní akademii České republiky v Praze. Z části je bezpečnostní obor také na Univerzitě v Pardubicích, Fakulta ekonomicko-správní, konkrétně se jedná o Management ochrany podniku a společnosti v rámci bakalářského studia. [17]

3.3 Výuka problematiky mimořádných událostí

Výuka této tematiky musí být úměrná příslušnému učivu a také ročníku, ve kterém se vyučuje. Formu výuky si učitelé určují sami, dle svých zkušeností. Ve výuce je podstatná motivace žáků. Svou podstatnou roli má samostatnost, zodpovědnost, týmová práce. Příklady metod, které jsou při výuce využívány: tvorba referátů, v rámci které se žáci učí vyhledávat podklady k dané problematice, prezentace prací žáků, týmová spolupráce, v rámci které žáci osvojí dělbu úkolů apod. [14]

Mezi pomůcky, které jsou pro výuku přínosem a napomáhají chápání učiva, lze řadit: odbornou literaturu, nástěnné plakáty, interaktivní tabule, pracovní sešity, internet, výuková videa ale také exkurze. Další důležitou roli má samotné procvičování učiva a to ve formě praktických cvičení, her a soutěží, pokusů, nácviků různých modelových situací, výuka v terénu, tvorba a zapojení se do projektů, besedy. [14]

Nezbytně nutné pro začlenění této problematiky do výuky je dostatečná kvalifikovanost učitelů. Učitelé, mají možnost absolvovat různé kurzy, které byly vytvořeny obory školství krajských úřadů, Národním institutem pro další vzdělávání. Dále se na proškolení učitelů podílí Hasičský záchranný sbor České republiky. Učitelům je mimo jiné předložena látka, která má být v rámci Ochrany člověka za mimořádných událostí vyučována, poté jsou

seznámení s literaturou, kterou mohou využívat. Učitelům se podávají návrhy, jak začlenit problematiku do vyučovacích programů. Budoucí učitelé již mají možnost seznámit se s daným tématem již při bakalářském či magisterském studiu na některých vysokých školách. [18]

3.4 Výchova a vzdělávání podle Koncepce ochrany obyvatelstva

Mimořádných událostí ve světě a ani v České republice neubývá. Je nutné se tímto problémem zabývat již na základních školách a k tomu jsou nutné odpovídající finanční prostředky. Právě jejich snižování je jednou ze slabých stránek analýzy, která se zaměřuje na výchovu a vzdělávání. Naopak silnou stránkou je fakt, že tato problematika byla již zavedena do studijních programů a žáci jsou tedy postupně s touto problematikou seznámeni. [7]

Důležité je také probudit zájem veřejnosti a mít dostatečný počet odborníků na mimořádné události a související záležitosti. Školy často spolupracují s Integrovaným záchranným systémem. Jednotlivé složky pořádají exkurze pro žáky. Dále jsou pořádány besedy ve školách. Společně se realizují projekty. [7]

3.5 Preventivně výchovná činnost a Hasičský záchranný sbor České republiky

V roce 2013 Hasičský záchranný sbor České republiky začal spolupracovat s mateřskými školami, kde dochází k obeznámení bezpečného chování. Tímto vzděláváním se zabývaly všechny Hasičské záchranné sbory krajů. Tato výuka probíhala celkem ve 173 třídách mateřských škol. Na základních školách byl rok 2013 rokem, kdy došlo k rozšíření vyučované látky na téma „Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí“ a to v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. [26]

Neustále přibývá škol, které uskutečňují exkurze na stanicích Hasičských záchranných sborů. Některé tyto stanice nabízejí navíc postupy prevence a sebeobranu při mimořádných událostech. Hasičský záchranný sbor získal akreditaci vzdělávacích programů pro přípravu učitelů základních a středních škol v oblasti ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Hasičské záchranné sbory krajů díky získané akreditaci mohou pořádat semináře a další vzdělávací akce pro učitele. Učitelé následně získají osvědčení o absolvování kurzu. Kurzy spadají do systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. [26]

4 PŘIPRAVENOST ŽÁKŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Pro dotazníkové šetření byly vybrány náhodně dvě základní školy. A to Základní škola Luže a Základní škola Slatiňany.

Data byla sbírána v termínu od 23. února 2015 do 3. března 2015. Dotazníky byly podány žákům osmých ročníků. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 51 žáků.

Dotazník obsahoval 13 otázek. 6 otázek bylo formou a)b)c) a byla vždy jen jedna odpověď správná. 4 otázky byly s volnou odpovědí a 3 otázky měly formu zaškrťovací, kde respondenti měli za úkol vybrat správné odpovědi dle svého uvážení.

4.1 Výuka problematiky na vybraných základních školách

ZŠ Luže

Na Základní škole v Luži bylo získáno 27 respondentů, dotazníky byly určeny pro osmý ročník. Na Základní škole v Luži se s problematikou mimořádných událostí žáci setkávají v hodinách občanské výchovy. Svou důležitou roli však hrají bezpochyby besedy a přednášky. Konkrétními případy jsou besedy s Městskou policií, dále na škole probíhala přednáška s názvem Policie ČR, či Prevence kriminality mládeže.

ZŠ Slatiňany

V osmých ročnících na Základní škole ve Slatiňanech bylo získáno 24 respondentů. Na této základní škole se problematika vyučuje v předmětu Výchova ke zdraví, tento předmět je vyučován v 8. a 9. ročníku.

V 8. ročníku se v hodinách tohoto předmětu zabývají žáci mimo jiné osobním bezpečím, bezpečím při silničním provozu. Setkávají se s pojmem prevence a i v souvislosti s civilizačními chorobami. Dále se učí, jak poskytnout první pomoc.

V 9. ročníku rozšiřují znalosti v poskytování první pomoci a osobním bezpečím. A dalším tématem je ochrana člověka za mimořádných událostí. Kromě toho se zabývají také chováním při mimořádných událostech.

Pro lepší upevnění problematiky se žáci zapojují do různých projektů. Žáci mají možnost vyzkoušet si cvičení civilní obrany. Dochází k nácviku evakuace.

4.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

V následující tabulce je znázorněna struktura špatných a správných odpovědí.

Tabulka 2: Struktura správných a špatných odpovědí

Otázka	Absolutní		Relativní	
	správná	špatná	správná	Špatná
1.	12	39	23,5	76,5
2.	44	7	86,3	13,7
3.	45	6	88,2	11,8
4.	15	36	29,4	70,6
5.	15	36	29,4	70,6
6.	49	2	96,1	3,9
7.	51	0	100	0
8.	17	34	33,3	66,7
9.	51	0	100	0
10.	27	24	52,9	47,1
11.	12	39	23,5	76,5
12.	47	4	92,2	7,9

Zdroj:vlastní zpracování

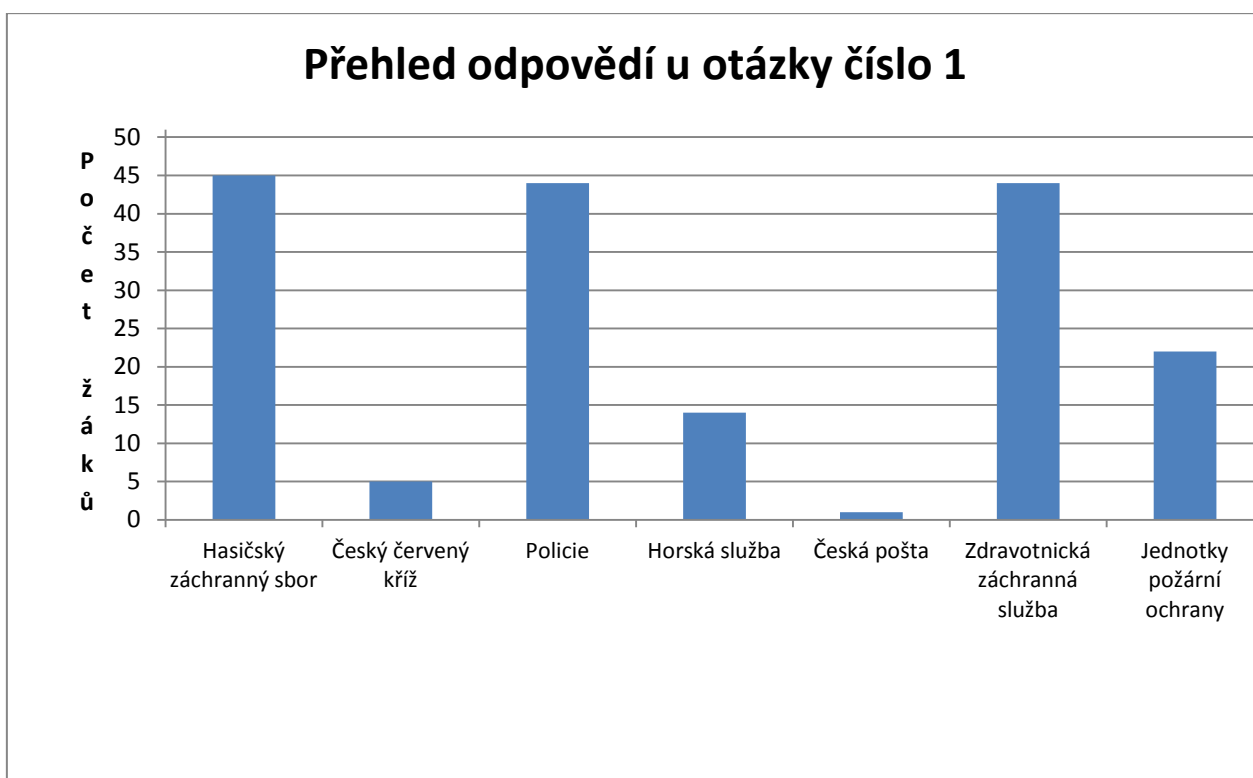
V tabulce je uvedeno pouze 12 otázek, ačkoliv dotazník obsahoval 13. Je to z toho důvodu, že poslední otázka měla za úkol zjistit, od koho se žáci základních škol o problematice mimořádných událostí dozvěděli a jelikož u této otázky není jednoznačně správná odpověď a tato otázka bude rozebrána podrobněji.

První otázka: Jaké jsou základní složky integrovaného záchranného systému? Zaškrtněte:

Struktura odpovědi byla zaškrťovací a žáci měli za úkol, označit základní složky. Na tuto otázku kompletně odpovědělo správně 23,5 % z celkového počtu, což činí devět žáků. Za správnou odpověď bylo považováno zaškrtnutí všech čtyř základních složek integrovaného záchranného systému. Pět žáků nesprávně označilo Český červený kříž, jako jednu ze složek

integrovaného záchranného systému. Čtrnáct žáků považovalo za jednu základní složku Horskou službu a dokonce jeden žák označil Českou poštu. Naopak čtyřicet pět žáků správně označilo Hasičský záchranný sbor a čtyřicet čtyři žáků vědělo, že sem dále patří Zdravotnická záchranná služba. Stejný počet žáků označil Polici České republiky. Nejčastěji však žáci zapomínali označit Jednotky požární ochrany, na tuto složku zapomělo celkem dvacet devět žáků.

Obrázek 2 Přehled odpovědí u otázky číslo 1

Zdroj: vlastní zpracování

Druhá otázka: Kdy dochází k pravidelné zkoušce sirén?

Odpověď měla formu kroužkovací, žáci měli vybrat správnou odpověď ze čtyř možností.

86,3 % respondentů na tuto otázku odpovědělo správně. Šest žáků označilo správnou odpověď tedy, že k pravidelné zkoušce sirén dochází každé pondělí. A jeden žák se domníval, že k ní dochází každou středu.

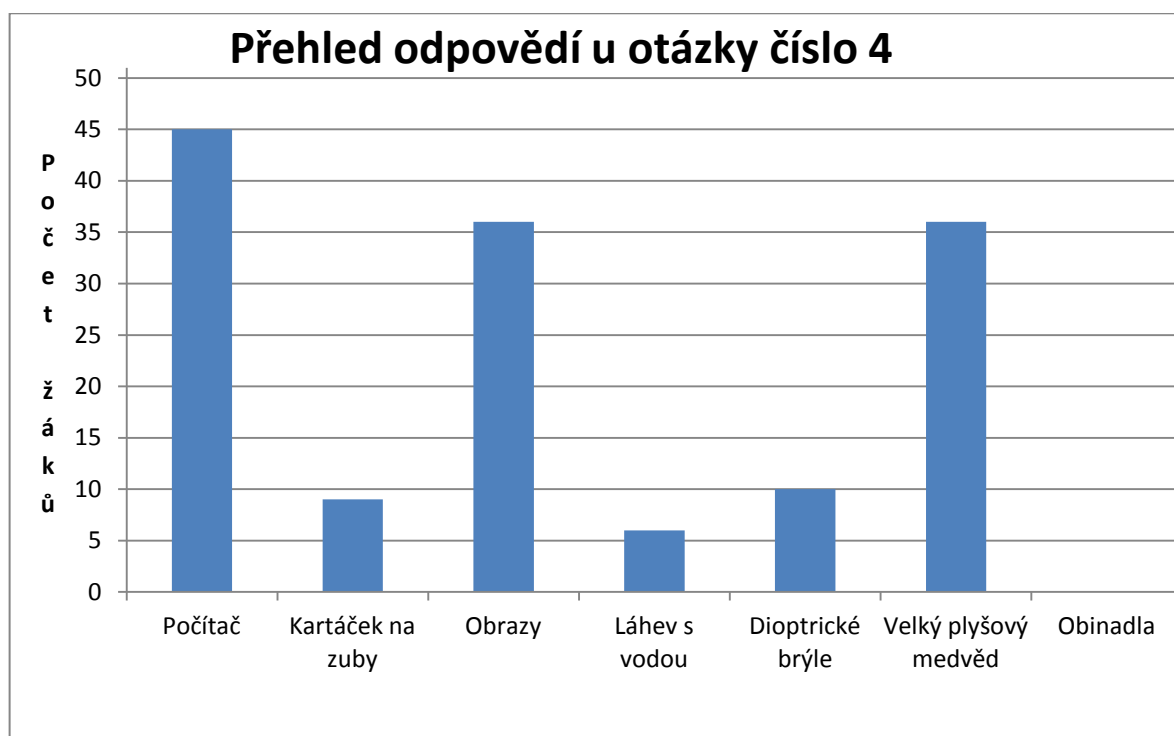
Třetí otázka: Na jaké telefonní číslo zavoláte, jste-li svědkem požáru? Doplňte:

Zde byla po žácích požadována volná odpověď, tedy neměli na výběr žádnou možnost. Otázku číslo tři zodpovědělo správně 88,2 % respondentů, tedy čtyřicet pět žáků. Dva žáci doplnili dvě čísla a to 150 a 111. V ostatních případech bylo uvedeno číslo 158 – policie.

Čtvrtá otázka: Které věci byste neměli mít v evakuačním zavazadle? Zaškrtněte:

Správnou odpověď měli žáci zaškrtnout. Odpověď byla uznána v případě, že žáci zaškrtnou všechny možné správné odpovědi. Veškeré nežádoucí věci v evakuačním zavazadle mělo zaškrtnuto 29,4 % žáků, v relativním vyjádření to znamená patnáct žáků. Čtyřiceti pěti žákům bylo jasné, že v evakuačním zavazadle nemá být počítač, třicet šest žáků správně označili plyšového medvěda a stejně tak i obrazy. Šest respondentů by si nezabalilo láhev s vodou a devět respondentů kartáček na zuby. Deset tázaných zaškrtnulo dioptrické brýle jako nežádoucí.

Obrázek 3 Přehled odpovědí u otázky číslo 4

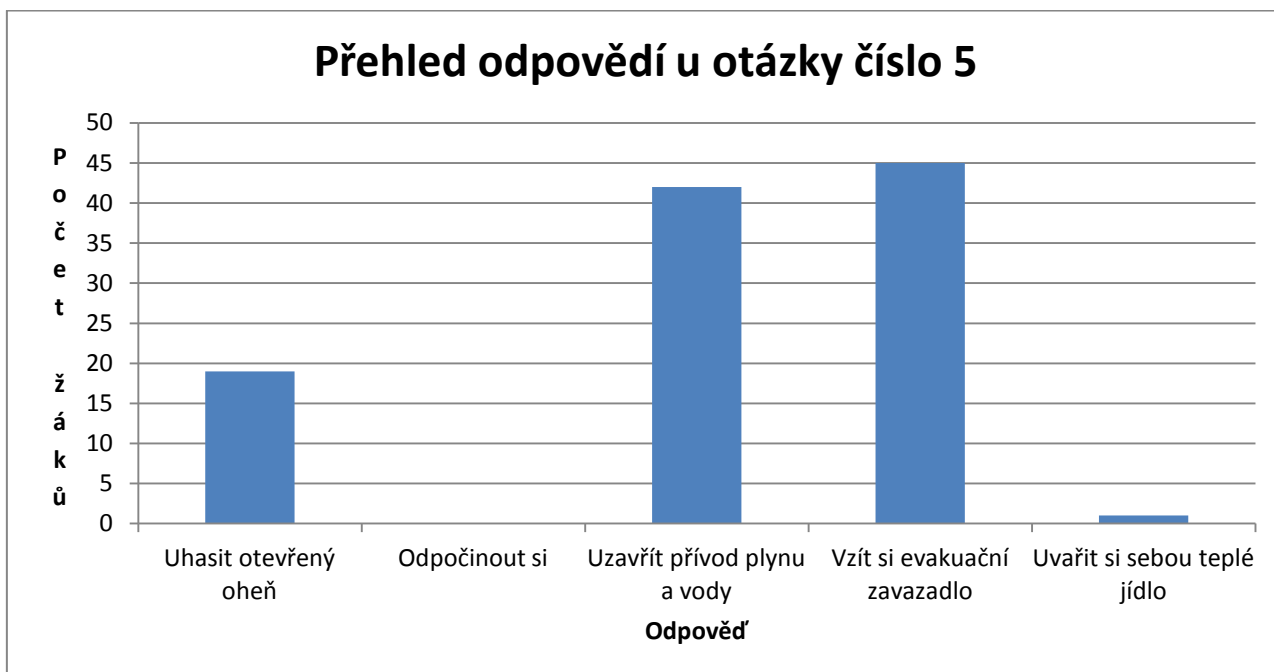
Zdroj: vlastní zpracování

Pátá otázka: Co je nutné udělat před opuštěním bytu v případě evakuace? Zaškrtněte:

Otázka byla opět zaškrťovací a správné možnosti zaškrtnulo 29,4 % žáků, to znamená, že tento počet žáků měl zaškrtnuto všechny 3 správné odpovědi. Třicet dva žáků nezaškrtnulo hned první správnou možnost, a to uhašení otevřeného ohně. Čtyřicet pět tázaných by si v případě

evakuace vzali evakuační zavazadlo. Žádný z respondentů správně nezaškrtl možnost odpočinout si. Jeden žák považoval za nutné uvařit si s sebou teplé jídlo. Devět žáků zapomnělo na správnou možnost, uzavřít přívod plynu a vody.

Obrázek 4 Přehled odpovědí u otázky číslo 5

Zdroj: vlastní zpracování

Šestá otázka: Co uděláte v případě, že se nacházíte ve škole a venku dojde k havárii s únikem nebezpečné látky do ovzduší?

Správnou odpověď měli respondenti vybrat ze tří možností a)b)c). 96,1 % vybralo správnou možnost, pouze 3,9 % uvedli nesprávnou odpověď, což činilo konkrétně 2 žáky, kteří uvedli jako správnou odpověď možnost, půjdu se podívat ven, co se vlastně stalo.

Sedmá otázka: V případě požáru z jedné části školy. Budete:

Opět bylo na výběr z možností a)b)c). Úspěšnost této otázky byla 100 %.

Osmá otázka: Mimořádná událost je:

33,3 % zakroužkovalo správnou odpověď. Zbýlých třicet čtyři žáků, zakroužkovalo špatnou odpověď, z tohoto počtu dvanáct žáků zvolilo možnost, jakékoliv působení přírodních sil, stejný počet možnost, událost ovlivňující výhradně životní prostředí. Deset respondentů zakroužkovalo poslední variantu, jakákoliv událost vyvolaná působením člověka.

Devátá otázka: Co uděláte v případě, že hoří velké množství benzínu?

Odpověď měla formu a)b)c) a otázka měla 100 % úspěšnost.

Desátá otázka: Jaké znáte příčiny povodní? Uveďte minimálně 2.

Žáci v 52,9 % případů odpověděli správně. Ke správným odpovědím patřily tyto možnosti: velké deště, prasklá přehrada, tání sněhu. Mezi ty špatné odpovědi patřily odpovědi jako: může natéct do bytu, namočí se půda, dojde k poškození či úplnému zničení majetku, rozsáhlé škody v zemědělství. Autor se na základě těchto odpovědí domnívá, že žáci, kteří odpověděli výše uvedeným a nesprávným způsobem, nesprávně pochopili otázku a došlo k záměně požadovaných příčin za následky povodní. Jeden žák dokonce v této otázce vypsál stupně povodňové aktivity.

Jedenáctá otázka: Jaké je dělení mimořádných událostí? U jednotlivých druhů uveďte alespoň jeden příklad.

Dělení mimořádných událostí zná pouze 23,5 % respondentů, tedy 12 žáků. Ti, kteří odpovídali správně, nejčastěji uváděli jako příklad přírodních mimořádných událostí ve všech případech povodně, tři žáci k povodním přidali ještě vichřice a zemětřesení. Mezi antropogenní mimořádné události byl řazen výbuch budovy kvůli zapnutému plynu a teroristický útok. Nejčastější špatnou odpovědí bylo označení státního svátku za mimořádnou událost. 4 žáci uvedli dělení mimořádných událostí na důležité a nedůležité. 1 žák k tomuto dělení dokonce uvedl i příklady, jako důležité označil narozeniny, kácení lesů.

Dvanáctá otázka: Co uděláte, pokud se blíží vichřice a jste venku?

Správnou odpověď z možností a)b)c) vybralo 92,2 % žáků. Zbytek žáků uvedlo odpověď: jdu pro kamarády a vichřici pozorujeme.

Třináctá otázka: Od koho jste se dozvěděli o problematice obsažené v tomto dotazníku? (škola, rodiče) Prosím rozveďte.

Tato otázka měla volnou formu odpovědi. Nejčastější odpovědí byla škola a rodiče. Avšak v rámci této otázky, byly zaznamenány i další odpovědi. Dva žáci uvedli, že se o problematice dozvěděli jakožto členové Sdružení dobrovolných hasičů. Zde je nutné poznamenat, že nejspíše právě tato členství mají velmi pozitivní vliv na znalosti týkající se této problematiky. Další dva žáci uvedli, že s problematikou se zabývali až v rámci vyplňování dotazníku. Jeden z respondentů uvedl, že o problematice mimořádných událostí se dozvídá z televize či čte články na internetu, které se zabývají touto tematikou. Jeden žák si s otázkou nevěděl rady, okomentoval ji tedy pouze slovem, nevím.

Shrnutí

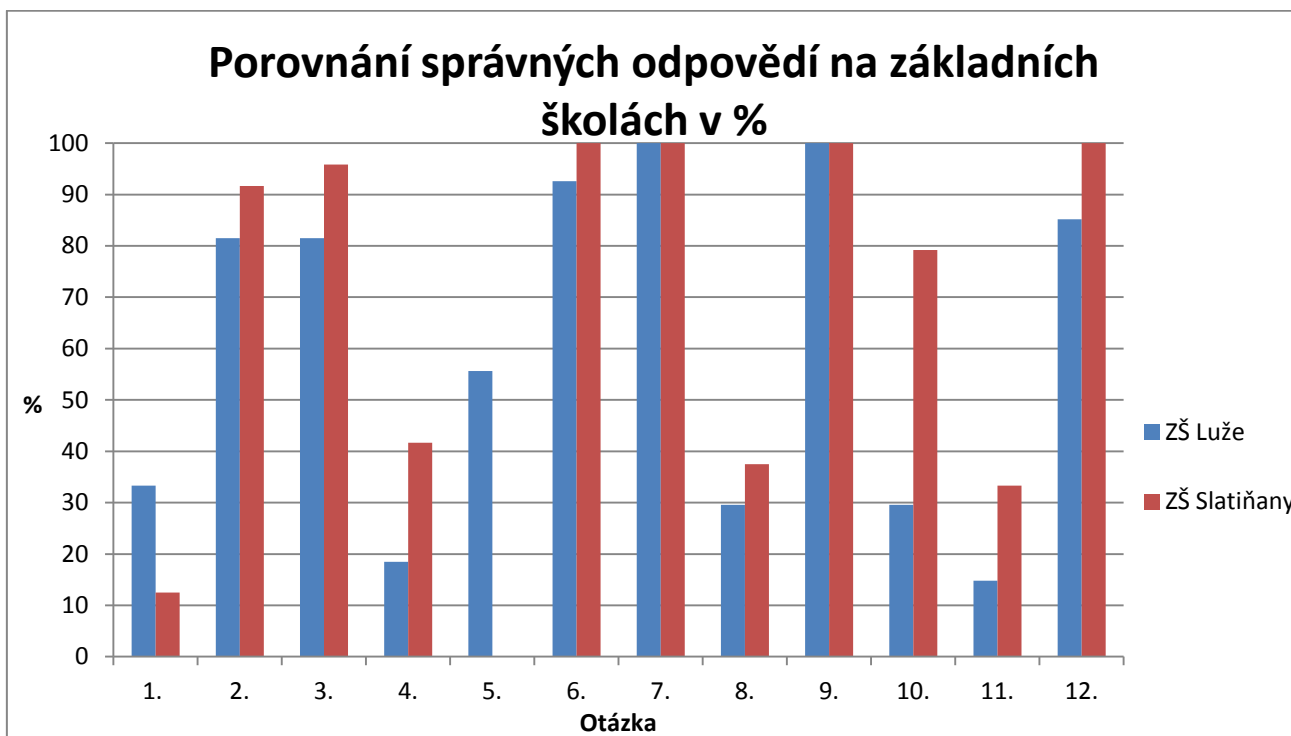
Výzkumná otázka této bakalářské práce měla za úkol zjistit, na jakou oblast v rámci problematiky jsou žáci základních škol připraveni nejvíce. Z vyhodnocených dotazníků je patrné, že nejlépe jsou žáci připraveni na možný požár. Požáru se týkaly otázky číslo 3,7,9.

Co naopak činilo žákům větší potíže, je teoretická znalost mimořádných událostí. Dokazuje to otázka číslo 8 a 11, které dopadly nejhůře. Žáci příliš neovládají ani problematiku evakuace, kterou se zabývaly otázky číslo 4 a 5.

Porovnání správných odpovědí na základních školách

Následující graf znázorňuje správné odpovědi v % na základních školách, které se zúčastnily dotazníkového šetření. Modře je znázorněna Základní škola v Luži a červenou barvou Základní škola Slatiňany.

Obrázek 5 Porovnání správných odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že žáci si stejně vedli v otázce číslo 7, která měla za úkol zjistit, co udělají žáci, v případě požáru v jedné části budov a v otázce číslo 9, která se tázala na to, jejich reakci v případě požáru velkého množství benzínu. Vyrovnaný výsledek byl také u otázky číslo 6, která zjišťovala, co žáci učiní, budou-li se nacházet ve škole a venku dojde k havárii nebezpečné látky do ovzduší.

Největší rozdíl je u otázky číslo 5 a 10. U otázky 5 měli žáci zaškrtnout, co udělají v případě evakuace před opuštěním bytu. U této otázky si lépe vedla Základní škola Luže, na Základní škole Slatiňany ani jeden žák neodpověděl správně. Otázka 10 požadovala alespoň 2 příčiny povodní. Zde si naopak lépe vedly Slatiňany.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla členěna do čtyř hlavních kapitol. První kapitola rozebírala obecné pojmy, jako bezpečnost, která je označována jako žádoucí stav, při kterém jsou hrozby pro objekt eliminovány na minimum. Hrozbou se rozumí něco nežádoucího, co ohrožuje chráněné aktivum. Dále byly uvedeny hrozby, dle Bezpečnostní strategie České republiky, příkladem těchto hrozeb jsou kybernetické útoky, terorismus či negativní aspekty mezinárodní migrace. Hrozby napomáhají eliminovat opatření, která jsou přijímána v rámci ochrany obyvatelstva. A právě ochrana obyvatelstva, byla další částí první kapitoly. Součástí ochrany obyvatelstva je dále varování, evakuace a nouzové přežití obyvatelstva, tyto tři pojmy byly přiblíženy v závěru první kapitoly. Jednou z hrozeb, které narušují bezpečnost, jsou právě mimořádné události, příčina vzniku mimořádné události může být činnost člověka ale také přírodní vlivy, díky kterým může docházet k ohrožení životů, zdraví a majetku či životního prostředí.

Mimořádná událost může přerůst v krizovou situaci a to v případě, že situaci nelze zvládnout běžnou činností složek Integrovaného záchranného systému, musí být tedy vyhlášen některý z krizových stavů, které byly v této kapitole přiblíženy.

Druhá kapitola se věnovala mimořádným událostem, které mohou nastat na území České republiky. V první části byly rozebrány živelní mimořádné události. Mezi nejčastější mimořádnou událost přírodního charakteru v České republice jsou řazeny povodně, z tohoto důvodu jim byla věnována největší pozornost. Byla uvedena definice povodně a dále dělení povodní. Povodně dle příčiny můžeme dělit na přirozené, ty jsou způsobeny například dlouhotrvajícím deštěm a povodně zvláštní, mezi jejich příčiny patří závada na vodním díle. Jako příklady dalších mimořádných události byly uvedeny laviny, extrémně silný vítr, sesuvy půdy, zemětřesení a hromadné nákazy lidí, zvířat a rostlin.

Třetí kapitola se zaměřila na systém vzdělávání o mimořádných událostech v České republice. K začlenění samotné problematiky do vzdělávacích programů došlo v roce 2003 a to na základě Pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. K výuce této problematiky jsou dostupné různé pomůcky. V další části kapitoly bylo uvedeno doporučené rozložení pro výuku o mimořádných událostech na základních školách a to pro všechny ročníky základní školy. V České republice je možné studovat bezpečnostní problematiku již na středních školách. Příkladem střední školy s bezpečnostním zaměřením je Střední odborná škola energetická a stavební v Chomutově, kde je možné studovat obor Technika požární ochrany. Na tuto problematiku je možné navázat na některých vysokých školách v České republice. Tyto vysoké školy byly v práci rovněž uvedeny, je to například Vysoká škola

báňská – Technická univerzita Ostrava, na které je možnost studovat studijní program Požární ochrana a průmyslová bezpečnost.

Čtvrtá kapitola hodnotila připravenost žáků základních škol na mimořádné události prostřednictvím dotazníkového šetření, které probíhalo v období únor 2015 až březen 2015 a to na dvou základních školách. Konkrétně se jednalo o Základní školu Luže a Základní školu Slatiňany. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 51 respondentů, 27 ze Základní školy v Luži a 24 respondentů ze Základní školy ve Slatiňanech. V této kapitole byla znázorněna tabulka špatných a správných odpovědí a to jak v absolutním tak relativním vyjádření. Poté došlo k rozebrání jednotlivých otázek. K jednotlivým otázkám se vztahovala výzkumná otázka této bakalářské práce, které měla za úkol zjistit, která část problematiky mimořádných událostí je žákům nejbliže. Z analýzy bylo možné poznat, že nejlépe jsou na tom žáci se znalostmi, které se týkají požáru. Největší úspěšnost byla totiž u otázky číslo 7, která měla zjistit, jak se žáci zachovají v případě požáru jedné z částí budov a otázky číslo 9, ta se tázala na to, co udělají v případě, že hoří velké množství benzínu. Na obě tyto otázky odpovědělo správně všech 51 žáků. Požárem se také zabývala otázka číslo 3, která měla zjistit číslo, na které by zavolali v případě požáru, na tuto otázku odpovědělo správně 88,2 %. Žákům základních škol nejvíce činila potíže teoretická znalost mimořádných událostí, toto tvrzení bylo podloženo otázkou číslo 8 a 11, které měly nejhorší úspěšnost, jak bylo možné pozorovat v Tabulce 2: Struktura správných a špatných odpovědí. Žáci dále neprojevili ani dobrou znalost problematiky evakuace, 70,6 % žáků totiž nedokázalo správně označit, které věci nepatří do evakuačního zavazadla a stejné procento žáků neuspělo v otázce, v které měli projevit znalost, co udělat před opuštěním bytu v případě evakuace.

Na závěr je nutné podotknout, že doporučené rozložení látky a tedy předpoklad znalostí se příliš neshoduje se skutečností. Do dotazníku byly vybrány otázky, které by měli dle doporučeného rozložení žáci osmých ročníků znát, avšak v mnoha případech tomu tak nebylo.

ZDROJE

- [1] BALABÁN, Miloš a Libor STEJSKAL. Kapitoly o bezpečnosti. Druhé, změněné a doplněné vydání. Praha: Vydala Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2010, ©2010., 483 pages. ISBN 80-246-1863-X.
- [2] Beaufortova stupnice [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.converter.cz/tabulky/beaufortova-stupnice.htm>
- [3] Bezpečnostní strategie České republiky 2015 [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015 [cit. 2015-04-15]. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
- [4] ČAMROVÁ, Lenka a Jiřina JÍLKOVÁ. Povodně v území: institucionální a ekonomické souvislosti. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 172 p. ISBN 80-737-9000-9.
- [5] FIALA, Miloš a JOSEF VILÁŠEK. Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-1856-2.
- [6] Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Vyd. 1 Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013 [i.e. 2014], 75 s. ISBN 978-80-86466-50-7.
- [7] Krizová situace. [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.hzsmsk.cz/index.php?a=cat.70>
- [8] Krizové stavy [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx>
- [9] Krizové stavy [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.mcpraha16.cz/Krizove-rizeni>
- [10] KRÖMER, Antonín, Petr MUSIAL a Libor FOLWARCZNY. Mapování rizik. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2010, 126 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství), 68. ISBN 978-807-3850-869.
- [11] Likvidační práce [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/likvidacni-prace.aspx>

- [12] MARTÍNEK, Bohumír. Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, 119 s. ISBN 80-866-4008-6.
- [13] Ochrana obyvatelstva [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/ochrana-obyvatelstva.aspx>
- [14] Podklady k výuce témat problematiky mimořádných událostí [online]. [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:AzwnMoQ94SgJ:www.hzscr.cz/soubor/podklad-k-vyuce-pdf.aspx+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>
- [15] Povodně v ČR [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/prosrovnani-nejvetsi-povodne-v-cesku-dx9-/zpravy-domov.aspx?c=A100807_142216_ln_domov_spa
- [16] PROCHÁZKOVÁ, Dan a Josef ŘÍHA. Krizové řízení. první. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2004. ISBN 80-86640-30-2.
- [17] Přehled vysokých škol 2015. Praha: Mladá fronta dnes, 2015.
- [18] Příprava budoucích učitelů [online]. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:UvR_8FWjJzYJ:www.hzscr.cz/clanek/pilotni-projekt-priprava-budoucich-ucitelu-v-oblasti-ochrany-cloveka-za-mimoradnych-udalosti.aspx+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz
- [19] REKTOŘÍK, Jaroslav. Krizový management ve veřejné správě: teorie a praxe. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2004, 249 s. ISBN 80-861-1983-1.
- [20] RICHTER, Rostislav. Ochrana obyvatelstva a Dodatkový protokol I o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, 118 s. ISBN 978-80-86640-55-6.
- [21] Stav nebezpečí: Úplný přehled rozhodnutí hejtmanů [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/viewDocument.asp?document=31320>.
- [22] Střední odborná škola a střední odborné učiliště Dubno [online]. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.dubno.cz/index.php/zajemci-o-studium/obory-vzdelani>
- [23] Střední odborná škola energetická a stavební v Chomutově. [online]. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.ssescv.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=279&Itemid=120

- [24] ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Pavel ŠENOVSKÝ. Ochrana kritické infrastruktury. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 141 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství), 51. ISBN 978-807-3850-258.
- [25] VALÁŠEK, Jarmil a František KOVÁŘÍK. Krizové řízení při nevojenských krizových situacích: účelová publikace pro krizové řízení [online]. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008, 104 s. [cit. 2015-04-14]. ISBN 978-80-86640-93-8.
- [26] Vzdělávání a HZS [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/vychova-a-vzdelavani-obyvatelstva-vychova-a-vzdelavani-obyvatelstva-zpravy-o-cinnosti.aspx>
- [27] Záchranné práce [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-zachranne-prace.aspx>
- [28] Zákon č. 254/2001 Sb. [online]. [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>
- [29] Zásady chování při mimořádné události [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.bakovnj.cz/filemanager/files/file.php?file=87390>.
- [30] ZEMAN, P., a kol. Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002.
- [31] Zemětřesení. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/zemetreseni-na-chebsku-bylo-nejnicivejsi-v-historii-f95-/zpravy-domov.aspx?c=A140604_161714_In_domov_ele

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A

Příloha A

Dobrý den,

jmenuji se Jana Klesalová a jsem studentkou Univerzity Pardubice, Fakulty ekonomicko-správní. Ráda bych Vás požádala o vyplnění tohoto dotazníku, který slouží pro účely mé bakalářské práce. Ta se zaměřuje na problematiku mimořádných událostí a začlenění vzdělávání o nich do vzdělávacího systému České republiky. Předem Vám mnohokrát děkuji za vyplnění dotazníku.

1. Jaké jsou základní složky integrovaného záchranného systému? Zaškrtněte:

- Hasičský záchranný sbor ČR
- Český červený kříž
- Policie ČR
- Horská služba
- Česká pošta
- Zdravotnická záchranná služba
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

2. Kdy dochází k pravidelné zkoušce sirén?

- a) každé 1. pondělí v měsíci
- b) každé pondělí
- c) každou 1. středu v měsíci
- d) každou středu

3. Na jaké telefonní číslo zavoláte, jste-li svědkem požáru? Doplňte:

4. Které věci byste neměli mít v evakuačním zavazadle? Zaškrtněte:

- počítač
- kartáček na zuby
- obrazy
- láhev s vodou
- dioptrické brýle
- varná konvice

- velký plyšový medvěd
- obinadla

5. Co je nutné udělat před opuštěním bytu v případě evakuace? Zaškrtněte:

- uhasit otevřený oheň
- odpočinout si
- uzavřít přívod plynu a vody
- vzít si evakuační zavazadlo
- uvařit si sebou teplé jídlo

6. Co uděláte, v případě, že se nacházíte ve škole a venku dojde k havárii s únikem nebezpečné látky do ovzduší?

- a) sbalím si věci a půjdu domů
- b) půjdu se podívat ven, co se vlastně stalo
- c) zůstanu v budově školy a budu vyčkávat na pokyny učitelů

7. V případě požáru jedné z částí školy. Budete:

- a) schovaný ve třídě
- b) společně seřazený společně s ostatními pod dohledem vyučujícího opustím školu
- c) opustím školu bez vědomí ostatních a půjdu domů

8. Mimořádná událost je:

- a) jakékoliv působení přírodních sil
- b) škodlivé působení přírodních sil nebo jevů vyvolaných činností člověka
- c) událost ovlivňující výhradně životní prostředí
- d) jakákoliv událost vyvolaná působením člověka

9. Co uděláte jako první v případě, že hoří velké množství benzínu?

- a) pokusím se požár uhasit
- b) požár ohlásím, sám se budu nacházet v bezpečné vzdálenosti od místa požáru
- c) vzdálím se od místa požáru, bez ohlášení

10. Jaké znáte příčiny povodní? Uveď minimálně 2.

11. Jaké je dělení mimořádných událostí? U jednotlivých druhů uveďte alespoň 1 příklad.

12. Co uděláte, pokud se blíží vichřice a jste venku?

- a) schovám se pod nejbližší strom
- b) ukryji se do nejbližší budovy
- c) jdu pro kamarády a venku vichřici pozorujeme

13. Od koho jste se dozvěděli o problematice obsažené v tomto dotazníku? (škola, rodiče)
Prosím rozveďte:
